

Rak jelita grubego stał się poważnym problemem w Polsce i na świecie, jest jednym z najczęściej diagnozowanych nowotworów w krajach Unii Europejskiej. O dynamice tego zjawiska świadczy fakt, iż od 1980 roku nastąpił prawie 4-krotny wzrost liczby zachorowań u mężczyzn i około 3-krotny u kobiet. Koniecznością stają się więc nie tylko dalsze kompleksowe badania w zakresie terapii medycznej, ale również określenie roli czynników poznawczych, emocjonalnych oraz związanych z zachowaniem człowieka zmagającego się z tą chorobą. Wydaje się, że to one w znacznym stopniu mogą wpływać na przeżywalność i jakość życia chorego.

Celem planowanego badania jest ocena roli czynników poznawczych i emocjonalnych w adaptacji do choroby nowotworowej. Dla oceny przebiegu procesu adaptacji ważne jest skupienie się na zmianach, jakie występują w myśleniu pacjenta o swojej chorobie, a także na zachowaniach zdrowotnych, jakie podejmuje chory poza szpitalem. Prowadzone do tej pory badania dotyczyły przede wszystkim czasu zgłoszenia się pacjenta do lekarza od momentu zauważonych objawów choroby. Nie obejmowały natomiast innych zachowań, które będą przedmiotem badań w niniejszym projekcie, takich jak: zmiana nawyków żywieniowych, samoleczenie, podjęcie aktywności fizycznej. W dotychczasowych rozważaniach nad przystosowaniem do sytuacji choroby, obecność lęku traktowano jako dezadaptacyjną, niepożądaną reakcję człowieka na nowotwór. Jednakże jego występowanie wydaje się być naturalną odpowiedzią na trudne wydarzenie życiowe i co więcej może przynosić aspekt pozytywny - warunkować podjęcie walki z chorobą. Przypuszcza się, że regulatorem zmiany w zachowaniu zdrowotnym pacjenta jest nasilenie lęku przed postępem choroby. Jeśli potwierdzi się założenie dotyczące pozytywnego znaczenia lęku w procesie przystosowania, to fakt ten pomoże zrozumieć rolę negatywnych emocji w procesie adaptacji.

Wyzwaniem dla współczesnej onkologii jest kompleksowa opieka nad pacjentem, która powinna obejmować nie tylko jego czas pobytu w zakładzie zdrowia, ale także monitorowanie tego, co robi chory poza placówką medyczną. Powstaje problem oceny skuteczności terapii farmakologicznej lub chirurgicznej w sytuacji, gdy pacjent może podejmować poza placówką medyczną zachowania, które nie sprzyjają zdrowiu i osłabiają efekty leczenia. Istotne więc wydaje się określenie czynników, które mogą przyczynić się do wyeliminowania nawyków wynikających z niezdrowego stylu życia chorego. Zmiany w tych nawykach oraz sposobie myślenia o chorobie traktowane będą jako czynniki świadczące o przebiegu procesu adaptacji. Dlatego planuje się przeprowadzenie dwóch badań: przez zabiegiem oraz pół roku po operacji.

Niniejsze badanie poszerzy wiedzę w dziedzinie psychologii zdrowia i psychoonkologii. Analiza związku czynników psychologicznych z zachowaniem pacjenta poza szpitalem oraz poszukiwanie czynników pośredniczących w tej zależności otworzą nowe możliwości w podejściu do adaptacji pacjenta do choroby nowotworowej. Wiedza na temat roli lęku w tym zakresie umożliwi zaprojektowanie i wdrożenie specjalnych, zindywidualizowanych programów terapeutycznych oraz interwencyjnych. Podział na grupy pacjentów ze względu na uciążliwość zabiegu umożliwi również ocenę jego wpływu na jakość życia. Ważną kwestią jest też tworzenie nowych narzędzi pomiarowych. W Polsce nie ma odpowiednich testów do pomiaru zachowań zdrowotnych, które można zastosować wśród pacjentów onkologicznych. Skonstruowanie takiego kwestionariusza dla osób z nowotworem jelita grubego wzbogaci metodologię badań i praktykę psychoonkologiczną.